

Εκδικητική πορνογραφία άρθρο 346 Π.Κ.

Μορφές εκδήλωσης της εγκληματικής συμπεριφοράς και αντιμετώπισή της από τον ποινικό νομοθέτη

Κάθε εποχή παράγει τις δικές της μορφές εγκληματικότητας. Στη δική μας εποχή, η τεχνολογία δεν δημιούργησε μόνο νέους τρόπους επικοινωνίας, αλλά και νέους τρόπους προσβολής της ανθρώπινης αξιοπρέπειας. Η εκδικητική πορνογραφία που αποτελεί μια από τις πιο χαρακτηριστικές μορφές έμφυλης βίας, είναι ένα έγκλημα που γεννήθηκε μέσα στο ψηφιακό περιβάλλον και τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης, αξιοποιώντας την ταχύτητα, την απεριόριστη αναπαραγωγή και τη μονιμότητα της πληροφορίας στο διαδίκτυο, αφού στον ψηφιακό κόσμο το έγκλημα συχνά παραμένει εκεί και συνεχίζει να προσβάλλει το θύμα πολύ μετά την αρχική πράξη, μετατρέποντας την ιδιωτική στιγμή σε δημόσιο θέαμα και την προσωπική εμπιστοσύνη σε μέσο ταπείνωσης και ελέγχου. Ωστόσο, ως συμπεριφορά δεν είναι νέα, αφού ο όρος αποτυπώθηκε για πρώτη φορά τη δεκαετία του 1980, όταν περιοδικό που εκδίδονταν στις Η.Π.Α. δημοσίευσε φωτογραφίες γυναικών με σεξουαλικό περιεχόμενο χωρίς τη συγκατάθεσή τους, οι οποίες περιήλθαν στην κατοχή του περιοδικού από τους πρώην συντρόφους τους. Στην Ελλάδα, η εκδικητική πορνογραφία απασχόλησε την κοινή γνώμη όταν ήρθαν στη δημοσιότητα περιπτώσεις ανάρτησης στο διαδίκτυο αρχείων με σεξουαλικό περιεχόμενο, χωρίς τη συναίνεση των απεικονιζομένων προσώπων από ευρέως αναγνωρίσιμα άτομα.

Σύμφωνα με το Ευρωπαϊκό Ινστιτούτο για την Ισότητα των Φύλων (EIGE), ως εκδικητική πορνογραφία νοείται το είδος της μη συναινετικής πορνογραφίας, το οποίο συνίσταται στην ανάρτηση φωτογραφιών ή βίντεο σεξουαλικού περιεχομένου δίχως τη συναίνεση του απεικονιζομένου προσώπου. Η χρήση του όρου εκδικητική πορνογραφία, που έχει την προέλευσή του από τα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης, αποτέλεσε αντικείμενο έντονης συζήτησης και συνιστά έναν αδόκιμο και παραπλανητικό, θα μπορούσε να πει κανείς, όρο για την αποτύπωση της ποινικής απαξίας του φαινομένου. Τούτο, διότι, το επίθετο «εκδικητική», μετατοπίζει το κέντρο βάρους της εγκληματικής συμπεριφοράς στα τυχόν κίνητρα του δράστη που δεν είναι πάντα η εκδίκηση του θύματος στο πλαίσιο ενός προσωπικού δεσμού μεταξύ τους που συχνά έχει λήξει με πρωτοβουλία συνήθως του θύματος, αλλά η κοινοποίηση του σεξουαλικού περιεχομένου μπορεί κάλλιστα να λάβει χώρα κατόπιν

εξαναγκασμού, εκβίασης ή απειλής του θύματος, για λόγους περιουσιακών οφέλους, σεξουαλικής επιβεβαίωσης του δράστη ή σεξουαλικής ικανοποίησης του αποδέκτη ή ακόμα και για λόγους αστεϊσμού. Από την άλλη, η χρήση του άνω όρου, στρέφει την προσοχή στην «ηθική υπόσταση» του θύματος (αφού απεικονίζεται σε «πορνογραφικό υλικό» που σε ορισμένες περιπτώσεις έχει παραχθεί με τη συγκατάθεσή του). Για όλους τους ανωτέρω λόγους, η διεθνής θεωρία τείνει να εγκαταλείψει τον όρο αυτό και χρησιμοποιείται ολόένα και περισσότερο, ο όρος «μη συναινετική πορνογραφία» ή «κακοποίηση μέσω σεξουαλικού οπτικού υλικού» («image-based sexual abuse»).

Η προστασία των προσωπικών δεδομένων υπό το Ν. 2472/1997 και ήδη Ν. 4624/2019

Στη χώρα μας, μη έχοντας, μέχρι πρότινος τυποποιηθεί ρητή ποινική διάταξη για την αντιμετώπιση του φαινομένου της εκδικητικής πορνογραφίας, οι εν λόγω συμπεριφορές διώκονταν βάσει των ποινικών διατάξεων του άρθρου 22 παρ. 4 και 6 Ν. 2472/1997 και μετέπειτα με το άρθρο 38 του Ν. 4624/2019 *«για την προστασία των φυσικών προσώπων έναντι της επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα»*, οι οποίες προστατεύουν το έννομο αγαθό της πληροφοριακής αυτοδιάθεσης και το δικαίωμα στην ιδιωτική ζωή. Εξάλλου, το δικαίωμα πληροφοριακού αυτοκαθορισμού βρίσκει ρητή συνταγματική κατοχύρωση στο άρθρο 9^Α του Συντάγματος, όπως προστέθηκε με την αναθεώρηση του 2001. Μέχρι να φτάσουμε στη θέσπιση του σημερινού νομικού πλαισίου με την εισαγωγή του άρθρου 346 στο νέο Ποινικό Κώδικα, αναφέρονται ενδεικτικά οι κάτωθι αποφάσεις που εκδόθηκαν από το ανώτατο ακυρωτικό μας Δικαστήριο και συγκεκριμένα, οι ΑΠ 686/2021, ΠοινΔικ 2022. 247, ΑΠ505/2020, ΑΠ1238/2013, ΑΠ2079/2007 ΤΝΠ QUALEX. Χαρακτηριστική είναι η άνω ΑΠ 686/2021 που αντιμετώπισε το ζήτημα εφαρμογής της κακουργηματικής μορφής του αδικήματος (σύμφωνα με το άρθρο 38 παρ. 4 του άρθρου 38 Ν. 4624/2019) και συγκεκριμένα, του «σκοπού βλάβης» που τυποποιείται στο νόμο, με αφορμή το παρακάτω ιστορικό: Ο κατηγορούμενος που είχε συνάψει ερωτική σχέση με αρκετά νεότερη απ' αυτόν γυναίκα, έπεισε την ίδια να του επιτρέψει να καταγράψει τις ερωτικές τους πράξεις με ψηφιακή κάμερα. Όταν δε η σύντροφός του θέλησε να διακόψει τις σχέσεις τους, αυτός την απειλούσε ότι θα αναρτούσε στο διαδίκτυο το ερωτικό υλικό που είχε στη διάθεσή του και ότι θα το έστελνε στο στενό οικογενειακό της περιβάλλον. Εν τέλει, πραγματοποίησε την απειλή του, αφού πρώτα επεξεργάστηκε κατάλληλα το βίντεο, ώστε να μην δύναται να αναγνωριστεί ο

ίδιος, παρά μόνο η σύντροφός του, η οποία τελικά περιέπεσε σε κατάθλιψη, ενώ αποπειράθηκε δύο φορές να αυτοκτονήσει. Ο κατηγορούμενος καταδικάστηκε με βάσει τη διακεκριμένη κακουργηματική μορφή του εγκλήματος άρθρου 38 παρ. 4 σε συνδυασμό με τα άρθρα 1 και 2 Ν. 4624/2019, καθώς επενέβη παράνομα σε αρχείο προσωπικών δεδομένων και διέδωσε αυτά παράνομα με σκοπό να βλάψει την παθούσα. Εν προκειμένω, το ζήτημα που τέθηκε ήταν η διάγνωση του αληθούς νοήματος του «σκοπού βλάβης», ο οποίος έτρεπε την πλημμεληματική ανακοίνωση προσωπικών δεδομένων σε κακούργημα. Υπενθυμίζεται ότι στην άνω παρ. 4 του άρθρου 38 του Ν. 4624/2019, ορίζεται ότι: *«Με κάθειρξη μέχρι δέκα (10) ετών τιμωρείται ο υπαίτιος των πράξεων των προηγούμενων παραγράφων, εάν είχε σκοπό να προσπορίσει στον εαυτό του ή σε άλλον παράνομο περιουσιακό όφελος ή να προκαλέσει περιουσιακή ζημία σε άλλον ή να βλάψει άλλον και το συνολικό όφελος ή η συνολική ζημία υπερβαίνει το ποσό των εκατόν είκοσι χιλιάδων (120.000) ευρώ»*. Σύμφωνα με την παραπάνω απόφαση, το Δικαστήριο δέχτηκε ότι η βλάβη στη διάταξη του άρθρου 38 παρ. 4 του Ν. 4624/2019 μπορεί να είναι και «ηθική», υπό την έννοια της «μη περιουσιακής ζημίας». Τούτο, διότι κατά το σκεπτικό του Δικαστηρίου: α. Ο νόμος διακρίνει με σαφήνεια στην άνω πρόβλεψη την έννοια της περιουσιακής ζημίας απ' αυτήν της βλάβης, η οποία δεν προβλέπεται ως περιουσιακή, αντιδιαστέλλοντας αυτές, ενώ μόνο για την περιουσιακή ζημία (όπως και για το περιουσιακό όφελος) εισάγει συγκεκριμένο ποσοτικό κριτήριο (όπως και στα εγκλήματα κατά της ιδιοκτησίας και κατά της περιουσίας) όχι δε και για τη βλάβη και β. Συντρέχει κακουργηματικής μορφής παράβαση του άρθρου 38 παρ. 4 του Ν. 4624/2019, όταν συνυπάρχει στο πρόσωπο του δράστη το πρόσθετο στοιχείο του σκοπού πρόκλησης βλάβης τρίτου από την παραβίαση προσωπικών δεδομένων, μη περιουσιακής, αλλά ηθικής τοιαύτης. Σύμφωνα με τις παραδοχές της άνω απόφασης, αυτό είναι απόλυτα σύμφωνο με το σκοπό του νομοθέτη, ο οποίος υπογράμμισε στην Αιτιολογική Έκθεση, σχετικά με το άνω άρθρο 38 παρ. 4, την, από εγκληματοπροληπτικής άποψης αναγκαία πρόβλεψη μιας τέτοιας διάταξης, η οποία περιλαμβάνει, πέραν του στοιχείου του δόλου τέλεσης του αδικήματος αυτού και το πρόσθετο στοιχείο του σκοπού πορισμού οφέλους ή πρόκλησης ζημίας άνω των 120.000 ευρώ ή πρόκλησης βλάβης χωρίς πρόβλεψη ποσοτικού ορίου, διακρίνοντας με σαφήνεια την έννοια της περιουσιακής ζημίας από την έννοια της βλάβης του υποκειμένου των δεδομένων, την οποία δεν περιόρισε ποσοτικά. Δεν πρέπει δε να παραβλέπεται ότι το προστατευόμενο από τη διάταξη του άρθρου 38 του Ν. 4624/2019 (όπως και του άρθρου 22 του προϊσχύσαντος

Ν. 2472/1997) έννομο αγαθό είναι το δικαίωμα στην πληροφοριακή αυτοδιάθεση ή αυτοκαθορισμό ως ειδικότερη εκδήλωση του δικαιώματος στην ιδιωτική ζωή (ιδιωτική σφαίρα) [ΣτΕ 3212/2003, ΣτΕ 3545/2002], το οποίο δεν είναι πρωτίστως οικονομικής φύσεως.

Το έγκλημα της εκδικητικής πορνογραφίας (άρθρο 346 Π.Κ.)

Δεδομένου, ότι η προστασία που παρείχε το υφιστάμενο νομικό πλαίσιο για τα προσωπικά δεδομένα στη χώρα μας, φάνηκε ανεπαρκής, τόσο διότι, υπήρχε δυσαναλογία μεταξύ της προβλεπόμενης από το νόμο ποινής και του διαπραχθέντος εγκλήματος όσο και γιατί το αγαθό που βλάπτει ο δράστης στην εκδικητική πορνογραφία, δεν είναι τόσο η πληροφοριακή αυτοδιάθεση, αλλά πρωτίστως η γενετήσια αξιοπρέπεια, δεδομένης και της ταχείας εξάπλωσης του φαινομένου στις μέρες μας, δημιουργήθηκε η ανάγκη αυτοτελούς νομοθετικής ρύθμισης. Έτσι προστέθηκε για πρώτη φορά στο Δέκατο Ένατο Κεφάλαιο («εγκλήματα κατά της γενετήσιας ελευθερίας και εγκλήματα οικονομικής εκμετάλλευσης της γενετήσιας ζωής») του Π.Κ., το άρθρο 346, με το άρθρο 38 του Ν. 4947/2022, με έναρξη ισχύος από 23-06-2022 (ΦΕΚ Α' 124/23-06-2022). Σύμφωνα με την αιτιολογική έκθεση του Ν. 4647/2022, η διάταξη θεσπίστηκε σε εναρμόνιση με ευρωπαϊκές πρακτικές που αντιμετωπίζουν ως έγκλημα τέτοιες μορφές βίας.

Έννομο αγαθό

Προστατευόμενο έννομο αγαθό είναι η γενετήσια αξιοπρέπεια και η τιμή του θύματος στο χώρο της γενετήσιας ζωής, αφού αυτό υφίσταται γενετήσια διαπόμπευση, ενώ στην παρ. 1 συμπροστατεύεται παράλληλα η πληροφοριακή αυτοδιάθεση του ατόμου, με την έννοια να διαθέτει στο μέτρο που μόνον το ίδιο επιθυμεί, ευαίσθητα προσωπικά του δεδομένα που αφορούν την ερωτική του ζωή. Η δε πράξη του άρθρου 346 παρ. 3 β' Π.Κ. που τελείται σε βάρος ανηλίκου από ενήλικα δράστη, εκτός από τη γενετήσια αξιοπρέπεια προσβάλλει και την ανηλικότητα.

Δομή του εγκλήματος του άρθρου 346 Π.Κ.

Διατρέχοντας εν συντομία τις τέσσερις παραγράφους του άρθρου

Στο άρθρο 346 Π.Κ. τυποποιούνται οι εξής μορφές του εγκλήματος που θα αναλυθούν παρακάτω: Στην παρ. 1, η βασική μορφή του εγκλήματος της εκδικητικής πορνογραφίας που συνιστά πλημμέλημα και απειλείται με ποινή φυλάκισης τουλάχιστον τριών (3) ετών και χρηματική ποινή, εκδικάζεται δε από το Τριμελές Πλημμελειοδικείο. Στην παρ. 2, η προνομιούχα μορφή του εγκλήματος και συγκεκριμένα, στο εδ. α' η απειλή τέλεσης των πράξεων της άνω παρ. 1, ενώ στο εδ. β', ο εξαναγκασμός άλλου σε πράξη, παράλειψη ή ανοχή για την οποία αυτός δεν έχει υποχρέωση, στην οποία προβαίνει ο υπαίτιος του προηγούμενου εδ. α', πράξεις που επίσης συνιστούν πλημμελήματα, απειλούμενα με ποινές φυλάκισης τουλάχιστον ενός (1) έτους και τουλάχιστον δύο (2) ετών, αντίστοιχα και εκδικάζονται από το Μονομελές Πλημμελειοδικείο. Στην παρ. 3, τυποποιούνται τέσσερις διακεκριμένες μορφές του εγκλήματος της εκδικητικής πορνογραφίας που αναβαθμίζουν το βασικό έγκλημα της παρ. 1 σε κακούργημα και επισύρουν ποινή κάθειρξης έως 8 (οκτώ) ετών και χρηματική ποινή, που εκδικάζεται από το Μικτό Ορκωτό Δικαστήριο. Τέλος, στην παρ. 4, προβλέπονται οι εκ του αποτελέσματος δύο ιδιαίτερα διακεκριμένες μορφές του εγκλήματος, όταν οι πράξεις όλων των προηγούμενων παραγράφων, είχαν ως αποτέλεσμα να οδηγήσουν το θύμα σε αυτοκτονία ή απόπειρα αυτοκτονίας, με απειλούμενες ποινές κάθειρξης τουλάχιστον δέκα (10) ετών και χρηματική ποινή στην πρώτη περίπτωση και κάθειρξη (πρόσκαιρη) και χρηματική ποινή στη δεύτερη περίπτωση, που επίσης εκδικάζονται από το Μικτό Ορκωτό Δικαστήριο. Επίσης, το αδίκημα διώκεται αυτεπαγγέλτως, ενώ δεν είναι δυνατή η ποινική διαπραγμάτευση.

Αντικειμενική υπόσταση

Δράστης - αντικείμενο προσβολής

Το άρθρο 346 Π.Κ. είναι δυσμενέστερο σε σχέση με την αντίστοιχη ρύθμιση του άρθρου 38 παρ. 2 Ν. 4624/2019 και ως προς το βασικό έγκλημα και ως προς τις διακεκριμένες παραλλαγές του, και συνεπώς, εφαρμόζεται για πράξεις που τελέστηκαν μετά την έναρξη ισχύος του Ν. 4947/2022, και συγκεκριμένα, από 23-02-2022 και εντεύθεν. Περαιτέρω, είναι κοινό έγκλημα, αφού μπορεί να τελεστεί από οποιονδήποτε σε βάρος οποιουδήποτε προσώπου. Στη δε παρ. 3 περ. β', ο δράστης είναι μόνο ενήλικο πρόσωπο και συνεπώς, πρόκειται για έγκλημα μη γνήσιο ιδιαίτερο που επαυξάνει το αξιόποινο. Αναφορικά δε με το αντικείμενο της προσβολής στην παρ. 1, το έγκλημα τελείται σε βάρος οποιουδήποτε

προσώπου, ανεξάρτητα μάλιστα από το αν σχετίζεται ή όχι με το δράστη, ενώ στις διακεκριμένες κακουργηματικές μορφές της παρ. 3, στη μεν περ. γ', το θύμα βρίσκεται στο στενό περιβάλλον του δράστη και στην περ. δ' ο δράστης έχει σκοπό να προσπορίσει στον εαυτό του ή σε άλλον περιουσιακό όφελος. Τέλος, στην παρ. 2, παθών μπορεί να είναι είτε ενήλικο είτε ανήλικο πρόσωπο, ενώ το πρόσωπο το οποίο απεικονίζεται στον πορνογραφικό υλικό δεν απαιτείται να ταυτίζεται με το απειλούμενο ή το εξαναγκαζόμενο πρόσωπο, αντίστοιχα.

Η αξιόποινη συμπεριφορά

Η βασική μορφή του εγκλήματος (άρθρο 346 παρ. 1 Π.Κ.)

Αναφορικά με την αξιόποινη συμπεριφορά που τυποποιείται στη βασική μορφή του εγκλήματος, παρατηρείται ότι αυτή αποτελεί ουσιαστικά μεταφορά της αντίστοιχης πράξης του άρθρου 38 του Ν. 4624/2019 από την οποία επιλέγεται μόνο ο όρος *κοινολόγηση* και στην οποία φαίνεται ότι εντάσσονται όλοι οι τρόποι τέλεσης του άνω άρθρου, αφού σκοπός του νομοθέτη είναι να τιμωρήσει οποιαδήποτε αποκάλυψη μη συναινετικού πορνογραφικού υλικού. *Χωρίς δικαίωμα* είναι η μη συναινετική κοινολόγηση ή ανάρτηση, όταν ο δράστης ενεργεί τις πράξεις αυτές, χωρίς να υπάρχει διάταξη νόμου που να του το επιτρέπει ή ενεργεί καθ' υπέρβαση άλλης νομικής πράξης (π.χ. εσωτερικού κανονισμού, σύμβασης κτλ). Κατ' αποτέλεσμα καλύπτονται και εκείνες οι περιπτώσεις δεδομένων που ο δράστης τα κατέχει νόμιμα, π.χ. με την συγκατάθεση του υποκειμένου τους, όμως ο δράστης τα επεξεργάζεται για άλλο σκοπό από εκείνον για τον οποίο το υποκείμενο συγκατατίθεται. *Κοινολόγηση σε τρίτο πρόσωπο*, συνιστά η γνωστοποίηση της εικόνας πραγματικής, αλλοιωμένης (π.χ. με θολωμένο το πρόσωπο του θύματος) ή σχεδιασμένης (π.χ. να έχει δημιουργηθεί με τεχνητή νοημοσύνη - Artificial Intelligence- μοντάζ/photoshop) ή του οπτικού ή οπτικοακουστικού υλικού σε ένα ή περισσότερα άτομα, αποκλεισμένου κατά συνέπεια του ακουστικού μόνο υλικού (π.χ. ηχογράφηση άλλου κατά τη διάρκεια ερωτικής πράξης), ώστε τα άτομα αυτά να λάβουν γνώση του υλικού που γίνεται με οποιονδήποτε τρόπο, όπως επί παραδείγματι με τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης, το κινητό τηλέφωνο, με το ταχυδρομείο, με τοιχοκόλληση κλπ. Το εν λόγω έγκλημα διαμορφώνεται ως ουσιαστικό (αποτελέσματος), καθώς η ίδια η κοινολόγηση συνίσταται στη βλάβη της γενετήσιας ζωής του θύματος. Ο όρος *αναρτά σε κοινή θέα* υλικό, αναφέρεται σε ανάρτηση σε ιστοσελίδες ή προβολή του υλικού σε δημόσιο χώρο, όπου έχει

πρόσβαση αόριστος αριθμός προσώπων και αρκεί να το δει έστω και ένα άτομο. Στο υλικό δε αυτό να αποτυπώνεται *μη δημόσια πράξη άλλου που αφορά στη γενετήσια ζωή του*, δηλαδή, κάθε γενετήσια πράξη στην οποία περιλαμβάνεται και η εκούσια ή ακούσια αποκάλυψη των απόκρυφων σημείων του σώματος, η οποία να εκδηλώνεται σε ιδιωτικό ή δημόσιο χώρο, χωρίς όμως να προορίζεται από το εικονιζόμενο πρόσωπο, να κοινολογηθεί ή να αναρτηθεί σε αόριστο αριθμό ατόμων. Συνεπώς, επί παραδείγματι, θεωρείται δημόσια η γυμνόστηθη διαμαρτυρία γυναικών και άρα μη αξιόποινη η τυχόν κοινοποίηση σχετικών φωτογραφιών στο κοινό από δημοσιογράφο, αντιθέτως η ερωτική πράξη μεταξύ ατόμων που λαμβάνει χώρα σε απόμακρο εξωτερικό χώρο, δεν μπορεί να θεωρείται δημόσια, ώστε τυχόν βιντεοσκόπηση ή φωτογράφησή τους και στη συνέχεια κοινοποίηση του υλικού να είναι αξιόποινη. Σημαντικό είναι να αναφερθεί ότι η πράξη του δράστη στο άνω πλαίσιο που εκτέθηκε, πρέπει να παραπέμπει σε ταυτοποιήσιμο πρόσωπο, δηλαδή να διακρίνεται το πρόσωπο του θύματος ή εκείνα τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά του που το καθιστούν αναγνωρίσιμο.

Η προνομιούχα μορφή του εγκλήματος (άρθρο 346 παρ. 2 Π.Κ.

Εξάλλου, στην παρ. 2, κρίθηκε δικαιοπολιτικά αναγκαίο να τυποποιηθεί ως αξιόποινη συμπεριφορά η απειλή μόνο από το δράστη τέλεσης των πράξεων της παρ. 1, ήτοι της χωρίς δικαίωμα κοινολόγησης σε τρίτο πρόσωπο ή ανάρτησης σε κοινή θέα του υλικού που αφορά τη γενετήσια ζωή του θύματος, καθώς και ο εξαναγκασμός του, μέσω της απειλής αυτής, σε πράξη, παράλειψη ή ανοχή, για τα οποία δεν έχει υποχρέωση. Τούτο, διότι, η απειλή τέλεσης, έχει αποδειχτεί ότι προκαλεί στο απειλούμενο θύμα αφόρητη ψυχολογική πίεση (βλ. την Αιτιολογική Έκθεση) που δύναται να οδηγήσει, όπως ακριβώς και η τέλεση τους σε πράξη, παράλειψη ή ανοχή για τα οποία αυτό δεν έχει υποχρέωση. Εξάλλου, η απειλή αυτή δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι αποτελεί διακεκριμένη μορφή του αντίστοιχου εγκλήματος της απειλής του άρθρου 333 παρ. 1 εδ. α' του Π.Κ., αφού εκεί αποτελεί αυτοσκοπό, ενώ στην προκειμένη περίπτωση το μέσο προς επίτευξη ορισμένου σκοπού. Η απειλή δε, μπορεί να προκύπτει από τη γενικότερη συμπεριφορά του δράστη και δεν απαιτείται να κατέχει πράγματι το υλικό, αρκεί να δημιουργηθεί στο θύμα, η εντύπωση ότι μπορεί να πραγματοποιηθεί η απειλή. Περαιτέρω, αντίστοιχα ο εξαναγκασμός του θύματος σε πράξη, παράλειψη ή ανοχή, για την οποία αυτός δεν έχει υποχρέωση, μέσω της απειλής, αποτελεί μια

διακεκριμένη παραλλαγή του εγκλήματος της παράνομης βίας του άρθρου 330 Π.Κ. και όπως ήδη εκτέθηκε δεν είναι αναγκαίο να ταυτίζεται το πρόσωπο του εξαναγκαζόμενου με το απειλούμενο ή με εκείνον που εμφανίζεται στο επίμαχο υλικό.

Οι Διακεκριμένες κακουργηματικές μορφές του εγκλήματος (άρθρο 346 παρ. 3 Π.Κ.

Οι τέσσερις διακεκριμένες κακουργηματικής φύσεως πράξεις της παρ. 3, που αφορούν την χωρίς δικαίωμα κοινολόγηση σε τρίτο πρόσωπο ή ανάρτηση σε κοινή θέα του υλικού που αφορά τη γενετήσια ζωή του θύματος, τελούνται: α) με ανάρτηση στο διαδίκτυο ή σε μέσο κοινωνικής δικτύωσης με αόριστο αριθμό αποδεκτών. Εν προκειμένω, όπως γίνεται ευχερώς αντιληπτό, προκαλείται αυξημένη βλάβη στο θύμα, αφού το πορνογραφικό υλικό καθίσταται προσιτό σε αόριστο αριθμό ατόμων, β) από ενήλικο δράστη και αφορά σε ανήλικο θύμα, λόγω της αυξημένης απαξίας της συμπεριφοράς που προσβάλλει και την ανηλικότητα, γ) σε βάρος νυν ή πρώην συζύγου ή συντρόφου του υπαιτίου ή σε βάρος προσώπου που συνοικεί με αυτόν ή έχει μαζί του σχέση εργασίας ή υπηρεσίας ή βρίσκεται υπό την επιμέλεια ή την προστασία του ή δεν μπορεί να υπερασπίσει τον εαυτό του, καθότι λόγω της εγγύτητας, της εμπιστοσύνης και της εξάρτησης που έχει αναπτυχθεί με το δράστη, τα πρόσωπα αυτά καθίστανται ευάλωτα και αδυνατούν να αντιδράσουν και να υπερασπιστούν τον εαυτό τους και δ) με σκοπό να προσπορίσει ο δράστης στον εαυτό του ή σε άλλον περιουσιακό όφελος, επομένως, μόνη η επιδιωκόμενη περιουσιακή βλάβη του θύματος, χωρίς ταυτόχρονο όφελος του δράστη, είναι αδιάφορη. Επιπλέον, σε αντίθεση με το άρθρο 38 παρ. 4 του Ν. 4624/2019, εδώ δεν τίθεται οποιοδήποτε ποσοτικό κριτήριο και ως εκ τούτου η διάταξη προβλέπει αυστηρότερη μεταχείριση του δράστη που αποβλέπει σε όφελος κάτω των 120.000 ευρώ.

Οι ιδιαίτερα διακεκριμένες μορφές του εγκλήματος (άρθρο 346 παρ. 4 Π.Κ.

Στην τελευταία παράγραφο, σύμφωνα με την Αιτιολογική Έκθεση του νόμου τυποποιούνται δύο εκ του αποτελέσματος εγκλήματα και συγκεκριμένα, όταν κάποια από τις πράξεις των προηγούμενων παραγράφων, είχε ως αποτέλεσμα να οδηγήσει το θύμα σε αυτοκτονία ή απόπειρα αυτοκτονίας. Δικαιολογητικός λόγος της πρόβλεψης αυτής, φαίνεται να είναι η ανάγκη βαρύτερης τιμώρησης, όταν ο δράστης προκαλεί στο θύμα τέτοια σοβαρή και ανεπανόρθωτη βλάβη, ώστε η συνέχιση της ζωής του μοιάζει αδύνατη. Η διάταξη έχει εγείρει έντονους προβληματισμούς ως προς τη νομική της φύση. Τούτο, διότι, στα εκ του

αποτελέσματος εγκλήματα (άρθρο 29 Π.Κ.), το αποτέλεσμα αποδίδεται σε αμέλεια του δράστη που πρέπει να τυποποιείται αυτοτελώς στο νόμο ως έγκλημα αμέλειας, ενώ «πρόκληση απόπειρας αυτοκτονίας από αμέλεια» ή «πρόκληση αυτοκτονίας από αμέλεια» δεν τιμωρείται στο ποινικό μας δίκαιο (ούτε ακόμα και αν γίνεται με δόλο, εκτός αν συντρέχουν οι όροι του άρθρου 301 Π.Κ.). Συνεπώς, ορθότερη κρίνεται η άποψη ότι πρόκειται για έγκλημα του οποίου το βαρύτερο αποτέλεσμα συνιστά απλά επιβαρυντική περίπτωση που πρέπει να καλύπτει ο δράστης με δόλο. Περαιτέρω, αναφορικά με τη νομοθετική ρύθμιση της παρ. 4, εκτός από τα δυσχερή αποδεικτικά ζητήματα που δημιουργούνται ώστε η αυτοκτονία του θύματος ή η απόπειρά της να αποδίδεται αιτιακά σε ορισμένο πρόσωπο και όχι σε άλλους λόγους (π.χ. οικονομικούς λόγους ή ψυχικές παθήσεις του θύματος), παρατηρείται ότι ο νομοθέτης για πρώτη φορά εισάγει ως διακεκριμένο έγκλημα την αυτοκτονία ή την απόπειρα αυτοκτονίας του θύματος, ενώ δεν αποκλείεται να εισαχθεί στο μέλλον η επιβαρυντική αυτή περίπτωση και σε άλλα εγκλήματα της γενετήσιας ελευθερίας, όπως επί παραδείγματι στο βιασμό, στην κατάχρηση ανηλίκων κτλ. Ωστόσο, η συγκεκριμένη νομοθετική επιλογή, δεδομένου ότι εισάγει αόριστα κριτήρια για την τιμώρηση του δράστη, θεωρώ ότι θα πρέπει να αντιμετωπίζεται με φειδώ, αν όχι να παραμείνει ανεφάρμοστη ως αντικείμενη στο άρθρο 29 του Π.Κ. και συνακόλουθα, θα πρέπει ενδεχομένως να εξεταστεί η διατήρησή της στον ποινικό νόμο.

Υποκειμενική υπόσταση

Για την πλήρωση της υποκειμενικής υπόστασης, το έγκλημα σε όλες τις μορφές του απαιτεί δόλο οποιουδήποτε βαθμού, έστω και ενδεχόμενο. Εξάλλου, ενδιαφέρον παρουσιάζει να εξετάσει ο νομοθέτης και την τέλεση του εγκλήματος από αμέλεια, καθότι δεν είναι απίθανο κάποιος που κατέχει υλικό άλλου που αφορά τη γενετήσια ζωή του με τη συναίνεση του άλλου, να διαρρεύσει με οποιονδήποτε τρόπο, ιδίως αν δεν το τηρεί αυτό ασφαλώς.

Τέλεση δια παραλείψεως

Ερώτημα γεννιέται αν η πράξη της εκδικητικής πορνογραφίας μπορεί να τελεστεί με παράλειψη όταν ο δράστης έχει ιδιαίτερη υποχρέωση αποτροπής του αποτελέσματος, αφού οι πράξεις της κοινολόγησης, ή ανάρτηση σε κοινή θέα, απαιτούν θετική ενέργεια του δράστη. Ωστόσο, η τέλεση δια παραλείψεως του εγκλήματος, βάσει του άρθρου 15 Π.Κ. δεν μπορεί να αποκλειστεί, εφόσον ο δράστης έχει από το νόμο, σύμβαση ή προηγούμενη επικίνδυνη ενέργειά του, ιδιαίτερη νομική υποχρέωση. Αυτό μπορεί να συμβεί, όταν για παράδειγμα, η

Α πωλεί στον Β ερασιτεχνικό πορνογραφικό της υλικό με τον όρο να χρησιμοποιηθεί μόνο από τον ίδιο, το οποίο αυτός αποθηκεύει στον υπολογιστή του που προσβάλλεται όμως από ιό «ανεβάζοντας» στο διαδίκτυο όλα τα αρχεία που κατέχει ο Β στον υπολογιστή του, οπότε εάν αυτός παραλείπει να αποτρέψει αυτό το «ανέβασμα», μολονότι μπορεί και καλύπτει με δόλο την κοινοποίηση του υλικού της Α, τελεί το έγκλημα του άρθρου 352 Π.Κ. δια παραλείψεως

Απόπειρα

Είναι νοητή στην παρ. 1, όταν ο δράστης ξεκίνησε πράξεις κοινολόγησης του πορνογραφικού υλικού, αλλά αυτές δεν ολοκληρώθηκαν τελικά για οποιονδήποτε λόγο, όπως λόγω διακοπής της σύνδεσης του διαδικτύου κατά το χρόνο που άρχισε αυτός να ανεβάζει ερωτικό βίντεο του θύματος, ενώ δεν μπορεί να νοηθεί στην παρ. 4, αφού η μη επίτευξη της κοινολόγησης, δεν δύναται να επηρεάσει την ψυχολογία του θύματος ώστε ακολούθως, να προβεί σε αυτοχειρία.

Συμμετοχή

Δυνατή κάθε μορφής συμμετοχή. Συνεργός είναι αυτός που προσφέρει οποιαδήποτε συνδρομή στο δράστη, π.χ. του προμηθεύει το πορνογραφικό υλικό ή του παρέχει σύνδεση στο διαδίκτυο για να προβεί ο αυτουργός σε ανάρτησή του.

Συρροή

Αληθινή: Με την πορνογραφία (άρθρο 348 Α' Π.Κ.), αφού προστατευόμενο έννομο αγαθό στο εν λόγω έγκλημα είναι η ανηλικότητα. Στην περίπτωση αυτή, θα εφαρμοστεί η διακεκριμένη περίπτωση της παρ. 3, αφού ο δράστης είναι ανήλικος.

Φαινομενική: Με το άρθρο 38 Ν. 3624/2019 για τα προσωπικά δεδομένα, το οποίο απωθείται με βάση την αρχή της ειδικότητας, ενώ αληθινή κατ' ιδέα συρροή στην περίπτωση που ο δράστης μαζί με το οπτικοακουστικό πορνογραφικό υλικό, αναρτά στο διαδίκτυο και διάφορα άλλα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα του παθόντος. Με την εξύβριση (άρθρο 361 Π.Κ.), αφού στην κοινοποίηση χωρίς δικαίωμα πορνογραφικού υλικού, προσβάλλεται πάντα η τιμή του θύματος.

Εκτός των άνω, θα πρέπει να επισημανθεί ότι σύμφωνα με το άρθρο 21 παρ. 1 του Ν. 5172/2025 με τον οποίο ενσωματώθηκε η Οδηγία (ΕΕ) 1385/2024 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 14^{ης} Μαΐου 2024 για την καταπολέμηση της βίας κατά

γυναικών και της εξ οικείων βίας, η τέλεση μεταξύ άλλων και του αδικήματος του άρθρου 346 Π.Κ., συνιστά επιβαρυντική περίπτωση, όταν ο δράστης έχει καταδικασθεί στο παρελθόν για ομοειδή εγκλήματα, ενώ κατά την παράγραφο 3 της άνω διάταξης, για το αδίκημα του άρθρου 346 Π.Κ., εκτός των άλλων προβλεπόμενων αδικημάτων, οι ελληνικοί ποινικοί νόμοι εφαρμόζονται και όταν η πράξη τελείται στην αλλοδαπή από ημεδαπό, ακόμα και αν δεν είναι αξιόποινη κατά τους νόμους της χώρας όπου αυτή τελέστηκε, κατά παρέκκλιση του άρθρου 6 παρ. 1 και 3 του Π.Κ.

Μία ουσιαστική συμβολή στην προστασία του θύματος της εκδικητικής πορνογραφίας

Ακόμα, συμβάλει ουσιαστικά στην προστασία του θύματος και η διάταξη του άρθρου 12 παρ. 1 του Ν. 5172/2025, σύμφωνα με το οποίο, με πλήρως και ειδικώς αιτιολογημένη διάταξη του αρμόδιου Εισαγγελέα Πρωτοδικών, μπορεί να διατάσσεται, με βάση την αρχή της αναλογικότητας και σύμφωνα με το άρθρο 12 του Ν. 5099/2024 περί εντολών ανάληψης δράσης κατά παράνομου περιεχομένου, η αφαίρεση από τον διαχειριστή ιστοσελίδας ή τον πάροχο φιλοξενίας, περιεχομένου το οποίο εμπίπτει στις αξιόποινες πράξεις μεταξύ άλλων και του άρθρου 346 Π.Κ., εφόσον μπορούν να εντοπισθούν τα στοιχεία τους. Η διάταξη του Εισαγγελέα Πρωτοδικών κοινοποιείται στην Εθνική Επιτροπή Τηλεπικοινωνιών και Ταχυδρομείων (ΕΕΤΤ), αλλά και στα προαναφερόμενα πρόσωπα, και τα τελευταία οφείλουν να συμμορφωθούν σχετικά εντός είκοσι τεσσάρων (24) ωρών και να αποστείλουν δήλωση συμμόρφωσης, ενώ ενημερώνονται παράλληλα ότι εάν δεν συμμορφωθούν, θα ζητηθεί η διακοπή πρόσβασης στη διεύθυνση διαδικτυακού πρωτοκόλλου (IP address) ή και στο όνομα χώρου (domain name) από τους παρόχους υπηρεσιών πρόσβασης στο διαδίκτυο, όπως ομοίως συμβαίνει και στην περίπτωση που τα πρόσωπα αυτά είναι άγνωστα.

Αντί επιλόγου

Η μη συναινετική διακίνηση προσωπικού σεξουαλικού υλικού, μπορεί να προκαλέσει σοβαρές και μακροχρόνιες επιπτώσεις στην ψυχική υγεία και την κοινωνική ζωή του θύματος, αφού η δημοσιοποίηση εικόνων ή βίντεο που σχετίζονται με τη γενετήσια ζωή του προσώπου που απεικονίζεται σ' αυτά, χωρίς τη συναίνεσή του, συνιστά παραβίαση της ιδιωτικότητας, αξιοπρέπειας και προσωπικότητάς του που συχνά συνοδεύεται από δημόσια

διαπόμπευση και στιγματισμό. Το θύμα ζει με έντονο άγχος και συνεχή αγωνία ότι το υλικό θα αναπαράγεται μέσα στο χρόνο και θα γίνει γνωστό σε συγγενείς, φίλους, συναδέλφους του, γεγονός που του δημιουργεί έντονη ανασφάλεια και φόβο, ενώ συχνά αυτοκατηγορείται ή αισθάνεται συνυπεύθυνο και απομονώνεται κοινωνικά. Σε ορισμένες δε περιπτώσεις μπορεί να εκδηλώσει αυτοκαταστροφικές συμπεριφορές που μπορεί να οδηγήσουν σε αυτοκτονικό ιδεασμό. Για τους λόγους αυτούς, η έγκαιρη ψυχολογική υποστήριξη παράλληλα με τη νομική προστασία, είναι καθοριστικής σημασίας. Η ενημέρωση, η πρόληψη, η ενίσχυση του νομοθετικού πλαισίου και η πρόσβαση σε υπηρεσίες ψυχολογικής υποστήριξης, μπορούν να συμβάλουν αποφασιστικά στην προστασία των θυμάτων προς κάθε κατεύθυνση.

Σοφία Ι. Σιομανίδου

Εισαγγελέας Πρωτοδικών Αθηνών